

ZAKON O ZAŠTITI SORTI POLJOPRIVREDNOG BILJA

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje način i postupak zaštite sorti poljoprivrednog bilja, postupak stjecanja oplemenjivačkog prava i zaštita nositelja oplemenjivačkog prava.

Članak 2.

U smislu ovoga Zakona pojedini izrazi imaju ova značenja:

1. Sorta poljoprivrednog bilja (u daljnjem tekstu: sorta) skupina je biljaka unutar najniže botaničke sistematske jedinice koja se odlikuje izražajnošću svojstava određenog genotipa ili kombinacije genotipova, razlikovanjem od bilo koje druge sorte prema barem jednom od navedenih svojstava, te kao cjelina ostaje nepromijenjena nakon umnažanja ili na kraju svakoga svojstvenog ciklusa umnažanja.

2. Oplemenjivač sorte (u daljnjem tekstu: oplemenjivač) je fizička ili pravna osoba koja je radila na oplemenjivanju nove sorte, kreirala je ili otkrila novu sortu.

3. Oplemenjivačko pravo jest pravo oplemenjivača ili njegova pravnog sljednika određeno ovim Zakonom.

Članak 3.

(1) Oplemenjivačko pravo stječe oplemenjivač sorte.

(2) Zajedničko oplemenjivačko pravo stječu oplemenjivači ako je na stvaranju sorte radilo više oplemenjivača.

(3) Ako je na stvaranju sorte radilo više oplemenjivača odvojeno, oplemenjivačko pravo stječe oplemenjivač koji je prvi podnio zahtjev za stjecanje oplemenjivačkog prava.

Članak 4.

(1) Oplemenjivačko pravo stječe fizička osoba, državljanin Republike Hrvatske s prebivalištem u Republici Hrvatskoj ili pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.

(2) Strana fizička ili pravna osoba uživa u zaštiti oplemenjivačkog prava u Republici Hrvatskoj ista prava kao i domaće osobe ako to proizlazi iz međunarodnih ugovora koji obvezuju Republiku Hrvatsku.

(3) U postupku pred ustanovom koja obavlja poslove zaštite sorti, tijelima državne uprave i sudovima strane pravne i fizičke osobe ostvaruju ista prava iz ovoga Zakona putem punomoćnika koji se bavi zastupanjem u postupku zaštite sorte kao domaće pravne ili fizičke osobe.

Članak 5.

(1) Poslove zaštite sorata poljoprivrednog bilja, određene ovim Zakonom, obavlja Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo (u daljnjem tekstu: zavod).

(2) Za praćenje stanja u području zaštite sorti, za davanje stručnih mišljenja i prijedloga u tom području, u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) osniva se Povjerenstvo za zaštitu sorti poljoprivrednog bilja.

(3) Povjerenstvo iz stavka 2. ovoga članka osniva i njihova predsjednika, članove i tajnika imenuje ministar poljoprivrede i šumarstva (u daljnjem tekstu: ministar), rješenjem koje se objavljuje u "Narodnim novinama".

(4) Predsjedniku, članovima i tajniku Povjerenstva pripada naknada koju odredi ministar.

(5) Ministar može osnivati i druga radna tijela radi rješavanja specifičnih poslova iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 6.

(1) U obavljanju poslova zaštite sorti Zavod vodi sljedeće upisnike:

1. Upisnik zahtjeva za stjecanje oplemenjivačkog prava,
2. Upisnik oplemenjivačkog prava,
3. Upisnik prenesenog oplemenjivačkog prava,
4. Upisnik ustupljenog oplemenjivačkog prava,
5. Upisnik zastupnika.

(2) Upisnici iz stavka 1. ovoga članka javni su.

(3) Sadržaj, oblik i način vođenja upisnika iz stavka 1. ovoga članka propisuje ministar.

(4) Zavod izdaje službeno glasilo (u daljnjem tekstu: glasilo Zavoda) u kojem se objavljuju podaci o pravu kojim se štite nositelji oplemenjivačkog prava koji su upisani u upisnike iz stavka 1. ovoga članka.

II. ZAŠTITA SORTI

Članak 7.

(1) Sorta je zaštićena stjecanjem oplemenjivačkog prava.

(2) Oplemenjivačko pravo stječe se kada je sorta: nova, prepoznatljiva, ujednačena, postojana i označena imenom.

(3) Popis biljnih vrsta koje se mogu zaštititi stjecanjem oplemenjivačkog prava donosi ministar.

Članak 8.

(1) Sorta je nova ako se na dan podnošenja zahtjeva za stjecanje oplemenjivačkog prava nije prodavala ili je s dopuštenjem oplemenjivača ustupljena u gospodarske svrhe jednu godinu u Republici Hrvatskoj ili četiri godine izvan Republike Hrvatske.

(2) Za sorte vinove loze i drugih drvenastih kultura rok iz stavka 1. ovoga članka iznosi šest godina.

(3) Sorta je prepoznatljiva ako se jasno razlikuje od svake druge priznate sorte, već opće poznate u vrijeme podnošenja zahtjeva. Isto vrijedi i za sorte koje se na temelju podnesenih zahtjeva nalaze u postupku priznavanja ili zaštite sorte u Republici Hrvatskoj ili inozemstvu.

(4) Sorta je ujednačena ako je ujednačena u svojim karakterističnim svojstvima.

(5) Sorta je postojana ako njezina karakteristična svojstva ostanu nepromijenjena nakon ponovljenog umnažanja ili na kraju svakoga svojstvenog ciklusa umnažanja.

Članak 9.

(1) Ime sorte iz članka 7. ovoga Zakona može sadržavati jednu riječ, najviše tri riječi, ili kombinaciju slova i brojeva, ili kombinaciju riječi i slova, ili kombinaciju riječi i brojeva.

(2) Nije dozvoljeno za ime sorte koristiti oznaku koja:

1. onemogućuje identifikaciju sorte.
2. može prouzročiti zabunu glede podrijetla, nastanka, svojstava, vrijednosti ili identiteta sorte, ili identiteta oplemenjivača,
3. je identična ili može upućivati na zamjenu s imenom sorte koja je u zemlji ili nekoj drugoj državi članici Međunarodne organizacije za zaštitu biljnih vrsta (u daljnjem tekstu: UPOV) već označena takvim imenom, a pripada istoj ili srodnoj botaničkoj vrsti,
4. je jednaka ili može biti zamijenjena s imenom koje treća strana koristi već otprije,
5. se odnosi isključivo na svojstva koja su zajednička i za druge sorte iste vrste,
6. se sastoji od botaničkog ili uobičajenog imena roda ili vrste, ili uključuje takvo ime koje može dovesti do zabune,
7. upućuje da je sorta izvedena od neke poznate ili njoj srodne sorte,
8. uključuje riječi kao "sorta, kultivar, forma, hibrid, križanac" ili prijevod takvih riječi.

(3) Ako je sorta već zaštićena u drugoj državi, članici UPOV-a, ili ako je zahtjev za zaštitu iste sorte podnesena u toj državi, može se ime sorte koje je predloženo ili registrirano u drugoj državi predložiti i registrirati kao ime prijavljene sorte.

(4) Ako ime sorte koje se koristi u drugoj državi ne odgovara jezično, podnositelj zahtjeva predložit će u roku od 3 mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, drugo ime za prijavljenu sortu.

Članak 10.

Svaka osoba koja ponudi na tržište reprodukcijски materijal sorte za koju je stečeno oplemenjivačko pravo, mora i nakon isteka oplemenjivačkog prava koristiti registrirano ime sorte.

III. SADRŽAJ I TRAJANJE OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

1. Nastanak oplemenjivačkog prava

Članak 11.

Oplemenjivač sorte stječe oplemenjivačko pravo danom upisa u Upisnik oplemenjivačkog prava.

2. Sadržaj oplemenjivačkog prava

Članak 12.

(1) Dopuštenje oplemenjivača za korištenje reproduksijskog materijala zaštićene sorte potrebno je:

1. za proizvodnju ili reprodukciju,
2. za kondicioniranje reproduksijskog materijala za sjetvu ili sadnju,
3. kod ponude za prodaju,
4. kod prodaje ili drukčijeg utrživanja
5. za uvoz ili izvoz,
6. za skladištenje i preradu.

(2) Zaštita iz stavka 1. ovoga članka teče od dana podnošenja zahtjeva za stjecanje oplemenjivačkog prava.

(3) Dopuštenje oplemenjivača nije potrebno za oplemenjivanje novih sorti i za korištenje u pokusima.

Članak 13.

Dopuštenje iz članka 12. stavka 1. ovoga Zakona odnosi se i na sorte:

1. koje su dobivene od zaštićene sorte, a genetski su bliske zaštićenoj sorti,
2. koje se ne razlikuju jasno od zaštićene sorte,
3. koje za proizvodnju reproduksijskog materijala trebaju stalno zaštićenu sortu.

3. Trajanje oplemenjivačkog prava

Članak 14.

Oplemenjivačko pravo traje:

1. za vinovu lozu, voćke, ukrasno drveće i njihove podloge - 20 godina,
2. za sve druge vrste bilja - 15 godina.

Članak 15.

(1) Za stjecanje i trajanje oplemenjivačkog prava plaćaju se troškovi u skladu s ovim Zakonom i propisima donesenim na njegovoj osnovi.

(2) Troškove iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje ministar.

(3) Ako troškovi u postupku za stjecanje oplemenjivačkog prava ne budu plaćeni, zahtjev za stjecanje oplemenjivačkog prava se odbacuje.

Članak 16.

Oplemenjivačko pravo prestaje:

1. odricanjem nositelja oplemenjivačkog prava,
2. istekom vremena na koje je stečeno oplemenjivačko pravo,
3. poništenjem oplemenjivačkog prava,
4. ako troškovi za održavanje zaštićene sorte nisu plaćeni ni u naknadno određenom roku od šest mjeseci.

IV. POSTUPAK STJECANJA OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

1. Pokretanje postupka

Članak 17.

(1) Stjecanje oplemenjivačkog prava ostvaruje se u upravnom postupku koji vodi Zavod.

(2) U svim pitanjima koja nisu uređena ovim Zakonom na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

Članak 18.

(1) Postupak za stjecanje oplemenjivačkog prava pokreće se podnošenjem zahtjeva Zavodu.

(2) Zavod zaprima i zahtjev kojim se zahtijeva stjecanje oplemenjivačkog prava u inozemstvu ako je to u skladu s međunarodnim ugovorima kojima je pristupila Republika Hrvatska.

(3) Postupak za stjecanje oplemenjivačkog prava pokreće se i podnošenjem zahtjeva u inozemstvu ako je tako određeno međunarodnim

ugovorom kojem je pristupila Republika Hrvatska. Pravni učinak priznatih prava iz takvih zahtjeva izjednačen je s pravima koja su priznata na temelju tuzemnih zahtjeva, osim ako nije međunarodnim ugovorom drukčije određeno.

(4) Uz zahtjev iz stavka 1. ovoga članka za stjecanje oplemenjivačkog prava dostavlja se i određena količina reproduksijskog materijala za sortu za koju se traži oplemenjivačko pravo.

(5) Zahtjev se podnosi na hrvatskom jeziku.

(6) Način i postupak stjecanja oplemenjivačkog prava propisuje ministar.

Članak 19.

(1) Na zahtjevu iz članka 18. ovoga Zakona zabilježit će se dan i sat njegovog podnošenja, a to se navodi i u potvrdi o primitku zahtjeva koja se izdaje podnositelju.

(2) Datum podnošenja zahtjeva jest datum kada je u Zavodu zaprimljen zahtjev koji ispunjuje uvjete za upis u Upisnik zahtjeva za stjecanje oplemenjivačkog prava (u daljnjem tekstu: Upisnik zahtjeva).

(3) Reprodukcijski materijal sorte za koju se traži oplemenjivačko pravo i priložena dokumentacija smatra se tajnom.

Članak 20.

Zavod objavljuje zahtjev za stjecanje oplemenjivačkog prava, a i svako povlačenje ili odbijanje zahtjeva, u glasilu Zavoda.

2. Ispitivanje zahtjeva za stjecanje oplemenjivačkog prava

Članak 21.

(1) Nakon podnošenja zahtjeva za stjecanje oplemenjivačkog prava Zavod ispituje ispunjuje li zahtjev uvjete za upis u Upisnik zahtjeva.

(2) Uvjete za upis u Upisnik iz stavka 1. ovoga članka propisuje ministar.

Članak 22.

(1) Ako zahtjev ispunjuje propisane uvjete za stjecanje oplemenjivačkog prava, upisuje se u Upisnik zahtjeva s datumom podnošenja zahtjeva, a podnositelju se izdaje potvrda.

(2) Ako zahtjev ne ispunjuje uvjete propisane ovim Zakonom, Zavod će pisano pozvati podnositelja da otkloni nedostatke u roku, koji ne može biti dulji

od tri mjeseca, računajući od dana dostave poziva za otklanjanje uočenih nedostataka.

(3) Ako podnositelj zahtjeva otkloni nedostatke u roku iz stavka 2. ovoga članka, prijava se upisuje u Upisnik zahtjeva s datumom primitka akta kojim su otklonjeni nedostaci.

(4) Ako podnositelj zahtjeva ne otkloni nedostatke u ostavljenom roku, zahtjev se zaključkom odbacuje.

Članak 23.

(1) Ako su plaćeni troškovi za objavu zahtjeva za stjecanje oplemenjivačkog prava u glasilu Zavoda, zahtjev se objavljuje nakon proteka tri mjeseca od dana njegova podnošenja.

(2) Objava zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka sadrži podatke o datumu podnošenja, o imenu i adresi podnositelja zahtjeva te o imenu i svojstvima sorte.

(3) Objavom zahtjev iz stavka 2. ovoga članka postaje dostupan svakoj zainteresiranoj osobi.

Članak 24.

(1) Nakon upisa zahtjeva u Upisnik zahtjeva, Zavod izvodi dokaze za stjecanje oplemenjivačkog prava.

(2) Zavod ispituje sortu za koju se traži oplemenjivačko pravo ako ne raspolaže dokazima da sorta ispunjuje uvjete iz članka 7. stavka 2. ovoga Zakona.

(3) Podnositelj zahtjeva mora do određenog roka osigurati Zavodu reprodukcijski materijal sorte za koju se traži oplemenjivačko pravo.

(4) Ispitivanja iz stavka 2. ovoga članka Zavod može povjeriti specijaliziranim ustanovama u drugim državama i priznati rezultate tih ispitivanja.

(5) Zavod će priznati i rezultate ispitivanja postupka priznavanja novostvorenih i stranih sorti ako su ispunjeni uvjeti iz članka 7. stavka 2. ovoga Zakona.

3. Stjecanje oplemenjivačkog prava

Članak 25.

(1) Ako se u postupku ispitivanja utvrdi da su ispunjeni uvjeti propisani u članku 24. ovoga Zakona, Zavod izdaje rješenje o stjecanju oplemenjivačkog

prava za ispitivanu sortu, a oplemenjivačko pravo upisuje se u Upisnik oplemenjivačkog prava.

(2) Datum upisa u Upisnik iz stavka 1. ovoga članka je datum donošenja rješenja o stjecanju prava.

(3) Ako se u postupku ispitivanja utvrdi da sorta za koju se traži oplemenjivačko pravo ne ispunjuje propisane uvjete, Zavod će donijeti rješenje o odbijanju stjecanja oplemenjivačkog prava.

(4) Rješenja iz stavka 2. i 3. ovoga članka objavljuju se u službenom glasilu Zavoda.

Članak 26.

(1) Protiv rješenja i zaključaka donesenih u postupku stjecanja oplemenjivačkog prava može se izjaviti žalba u roku od tri mjeseca od dana dostave rješenja ili zaključaka.

(2) Žalba se podnosi Povjerenstvu za žalbe koje se osniva u Ministarstvu. Povjerenstvo sačinjavaju tri člana.

(3) Povjerenstvo za žalbe osniva rješenjem i njegove članove imenuje ministar.

(4) Članovima Povjerenstva pripada naknada koju odredi ministar.

Članak 27.

(1) Svaki nositelj oplemenjivačkog prava dužan je u vremenu korištenja oplemenjivačkog prava osigurati Zavodu reproduksijski materijal za sorte za koju mu je priznato to pravo.

(2) Nositelj oplemenjivačkog prava plaća naknadu za održavanje oplemenjivačkog prava tijekom korištenja prava, koju odredi ministar.

Članak 28.

(1) Nakon objave o stjecanju oplemenjivačkog prava u glasilu Zavoda izdaje se isprava.

(2) Uz ispravu o stjecanju oplemenjivačkog prava, na zahtjev oplemenjivača, može se priložiti spis stečenoga oplemenjivačkog prava.

(3) Izgled i sadržaj isprave iz stavka 1. ovoga članka propisuje ministar.

Članak 29.

(1) Rješenjem o stjecanju oplemenjivačkog prava, pravo stječe podnositelj koji je prvi podnio zahtjev za stjecanje oplemenjivačkog prava.

(2) Ako je zahtjev za stjecanje oplemenjivačkog prava podnijelo zajednički više oplemenjivača, rješenjem će se oplemenjivačko pravo priznati svakom oplemenjivaču.

(3) Rješenjem iz stavka 2. ovoga članka ne mogu se utvrditi međusobna prava oplemenjivača.

4. Posebne odredbe o postupku za stjecanje oplemenjivačkog prava

Članak 30.

U roku od šest mjeseci od dana objave rješenja o stjecanju oplemenjivačkog prava u glasilu Zavoda, osoba koja dokaže svoj pravni interes može uložiti prigovor kojim osporava podnositelju zahtjeva da je oplemenjivač sorte ili da sorta ne ispunjuje uvjete iz članka 7., 8., 9. ili 25. ovoga Zakona.

Članak 31.

(1) Nakon provedenog postupka o prigovoru Zavod donosi rješenje kojim se prigovor usvaja ili odbija.

(2) Rješenjem kojim se odlučuje o prigovoru, ako se prigovor usvaja izmijenit će se ili ukinuti osporavano rješenje o stjecanju oplemenjivačkog prava.

Članak 32.

Rješenje o stjecanju oplemenjivačkog prava proglasit će se ništavim ako se utvrdi da u vrijeme stjecanja oplemenjivačkog prava nisu postojali uvjeti propisani ovim Zakonom.

Članak 33.

Ako podnositelj prijedloga za proglašenje rješenja ništavim odustane od svojeg prijedloga, Zavod može nastaviti postupak po službenoj dužnosti.

V. PRIJENOS I USTUPANJE KORIŠTENJA OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

1. Prijenos oplemenjivačkog prava

Članak 34.

(1) Nositelj stečenoga oplemenjivačkog prava može svoje pravo, potpuno ili djelomično, prenijeti ugovorom na drugoga.

- (2) Odredba stavka 1. ovoga članka odnosi se i na podnositelja zahtjeva.

Članak 35.

(1) Ugovor o prijenosu prava iz članka 34. ovoga Zakona mora biti sastavljen u pisanom obliku.

(2) Ugovor iz stavka 1. ovoga članka upisuje se u Upisnik prenesenog oplemenjivačkog prava.

(3) Ugovor koji nije sastavljen u pisanom obliku nema pravni učinak prema trećim osobama.

2. Ustupanje korištenja oplemenjivačkog prava

Članak 36.

(1) Za ustupanje korištenja oplemenjivačkog prava sklapa se ugovor o licenciji u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

(2) Ugovor o licenciji mora biti sastavljen u pisanom obliku.

(3) Odredba stavka 1. ovoga članka odnosi se i na podnositelja zahtjeva.

(4) Ako je zahtjev podnijelo više osoba ili ako je oplemenjivačko pravo steklo više osoba, za ugovor o licenciji potrebna je suglasnost svih osoba.

Članak 37.

(1) Ugovor o licenciji sadrži obvezno: trajanje licencije, opseg licencije te visinu naknade za ustupljeno korištenje oplemenjivačkog prava.

(2) Ugovor iz stavka 1. ovoga članka upisuje se u Upisnik ustupljenog oplemenjivačkog prava.

(3) Ugovor o licenciji koji nije upisan u Upisnik iz stavka 2. ovoga članka nema pravni učinak prema trećim osobama.

3. Obvezna licencija

Članak 38.

(1) Ako nositelj oplemenjivačkog prava, sam ili preko drugoga, ne koristi ili nedovoljno koristi to pravo, pravo može steći druga osoba, uz obvezu plaćanja naknade nositelju oplemenjivačkog prava.

(2) Zavod može na zahtjev zainteresirane osobe dodijeliti obveznu licenciju ako:

1. nositelj oplemenjivačkog prava sam ili preko drugog korisnika licencije ne proizvodi ili ne prodaje dovoljne količine reproduksijskog materijala ili proizvoda,

2. je korištenje oplemenjivačkog prava od javnog interesa.

(3) Obveznu licenciju može steći samo osoba koja dokaže da raspolaže reproduksijskim materijalom te stručnim, proizvodnim, tehničkim i financijskim uvjetima za korištenje oplemenjivačkog prava.

(4) Obvezna licencija stječe se na tri godine, a može se produljiti ako se utvrdi da postoje uvjeti za novo stjecanje.

Članak 39.

Nositelj obvezne licencije ima obvezu nositelju oplemenjivačkog prava plaćati naknadu koju sporazumno odrede obje stranke, a ako se ne postigne sporazum, visinu i način plaćanja pravedne naknade utvrđuje Zavod.

Članak 40.

(1) O Zahtjevu za stjecanje obvezne licencije odlučuje Zavod.

(2) Zahtjev za stjecanje obvezne licencije ne može se podnijeti prije isteka pet godina od stjecanja oplemenjivačkog prava.

VI. SUDSKA ZAŠTITA

1. Tužba protiv povrede oplemenjivačkog prava

Članak 41.

(1) Osoba koja povrijedi pravo iz prijavljenog ili stečenoga oplemenjivačkog prava odgovara za štetu prema općim propisima o naknadi štete.

(2) Osoba čije je pravo povrijeđeno može, osim naknade štete, tražiti da se osobi koja je povrijedila njezino pravo zabrani daljnje obavljanje radnje kojom se čini povreda te da se presuda kojom se utvrđuje povreda objavi o trošku tuženika.

(3) Povreda oplemenjivačkog prava jest svako neovlašteno gospodarsko korištenje oplemenjivačkog prava.

Članak 42.

(1) Tužba zbog povrede oplemenjivačkog prava može se podnijeti u roku od tri godine od dana kad je tužitelj saznao za povredu učinitelja.

(2) Nakon isteka roka od pet godina od dana učinjene povrede tužba se ne može podnijeti.

(3) Postupanje po tužbi zbog povrede oplemenjivačkog prava hitno je, a tužba se podnosi nadležnom sudu.

2. Tužba za osporavanje stečenoga oplemenjivačkog prava

Članak 43.

Nositelj oplemenjivačkog prava može tužbom kod nadležnog suda tražiti za vrijeme trajanja stečenoga oplemenjivačkog prava da ga sud proglašni nositeljem oplemenjivačkog prava ako je isto pravo priznato i registrirano na ime druge osobe.

Članak 44.

(1) U roku od tri mjeseca od dana dostave pravomoćne sudske odluke kojom je usvojen tužbeni zahtjev tužitelj ima pravo tražiti od Zavoda upis u Upisnik oplemenjivačkog prava te da mu se izda odgovarajuća isprava.

(2) Ako osoba iz stavka 1. ovoga članka ne podnese zahtjev za upis, oplemenjivačko će se pravo brisati iz Upisnika oplemenjivačkog prava.

Članak 45.

Prava koja je treća osoba pribavila od ranijeg nositelja prava vrijede i za novog nositelja prava ako su bila upisana u odgovarajući Upisnik ili uredno prijavljena za upis prije zabilježbe sudskog spora.

3. Tužba oplemenjivača za stjecanjem oplemenjivačkog prava

Članak 46.

(1) Oplemenjivač može tužbom kod nadležnog suda tražiti da ga se navede u svim ispravama koje se odnose na stjecanje oplemenjivačkog prava.

(2) Smrću oplemenjivača pravo na podnošenje tužbe prelazi na njegove nasljednike.

(3) Tužba iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti sve dok traje postupak stjecanja oplemenjivačkog prava i sve dok traje to pravo.

